

Resultatstyring hindrer kunnskapsutvikling i skolen

Problemet i dagens skole er at kunnskapsinnholdet til enhver tid tilpasses en vurderingssituasjon. Det er på tide å fri seg fra vurdering som tvangstrøye i klasserommene.

Skal framtidens fellesskole bli bedre, må det lempes på resultatstyringssystemet. Dagens debatt (Torjussen 6/11-25/Æsøy et al 12/11) bygger på et premiss om at bare kunnskapsinnholdet blir tydeligere, blir alt bra. Vi er enige i at kunnskapsinnholdet kan forbedres i dagens læreplaner, men vi vil nyansere debatten ved å vise til at det er et like stort problem at hensynet til vurdering i klasserommene hindrer en åpen, nysgjerrig og nyansert felles kunnskapsutvikling. Vi er enige med Walgermo (22/11-25) i at styringssystemet må endres. Dette er også i tråd med Prøitz-utvalges anbefalinger (NOU 2023), som konkluderer med at dagens system er for omfattende og for basert på målstyring.

Omfattende internasjonal forskning, der Tanners artikkel fra 2013 (Tanner, 2013) bare er et eksempel, har påvist svakhetene med resultatstyring av skolen. Evalueringen av fagfornyelsen, som er henvist til i Notatet (Innhold og læreplaner, s. 2), hevder at lærerne har en tendens til å undervise kun etter kompetansemålene. Det er en kjent sak blant skoleforskere at kunnskapsinnholdet blir smalere ved resultatstyring, fordi det dreier lærerens fokus mot vurdering. Det vurderingssentrerte systemet medfører prioriteringer av visste fag framfor andre. I norsk skole har dette kommet til uttrykk gjennom dominansen fra norsk, matte og engelsk etter innføringen av Kunnskapsløftet 2006. Men det finnes også forskning som viser at slik reduksjonisme skjer innenfor det enkelte fag og i fagsamtalen i klasserommene. Selv har vi gjort mye klasseromsforskning i norske skoler og problemet er ikke at kunnskapsinnholdet dras ned på elevenes nivå (Torjussen 6/11-25), men at fagsamtalene blir mindre nyanserte når læreren har Nasjonale Prøver og andre prøver for øyet (Aasebø, Midtsundstad, & Willbergh, 2017).

Følgelig trenger vi en endring i styringa av norsk skole som gir lærerne reell metodefrihet. Det mener vi betyr at vurdering må oppleves mindre som en tvangstrøye. Norske elever kan ikke ta ordet i fagsamtalen uten at de blir vurdert. Dagens

vurderingssystem skaper en ekstrem individualisering i skolen. Nilsen og Skarpenes (Nilsen & Skarpenes, 2025) har påpekt hvordan dette skaper utenforskap, fordi det normale nå er så smalt at det blir vanskelig å passe inn etter skolens forventninger om læringsresultater. Bare ved en innholds-orientering og en åpenhet for en nyansert tolkning av kunnskapsinnholdet, kan en lærer arbeide fruktbart med skolens mål om felles verdigrunnlag i en fragmentert verden (Aasebø & Willbergh, 2022). Dette vil også kunne innfri anbefalingene i Notatet om nettopp dette (Innhold og læreplaner, s. 3). Det er på tide med en innholdsbasert læreplan som legger til rette for opplevelser, glede og engasjement framfor målbar vurdering (Innhold og læreplaner, s. 4).

Lenker

Notat-7-7a-Laereplanverket-og-skolens-innhold

PDF (files.nettsteder.regjeringen.no)

Torjussen:

<https://www.utdanningsnytt.no/lars-petter-storm-torjussen-laereplaner/skolen-ma-vende-tilbake-til-fagenes-kjerne/460700>

Walgermo:

<https://www.utdanningsnytt.no/skolepolitikk-skoleutvikling-styring/her-er-noen-tiltak-for-a-endre-dagens-styringssystem/462487>

Æsøy et al 12/11:

<https://www.utdanningsnytt.no/didaktikk-erik-ryen-havard-friis-nilsen/veien-videre-i-laereplandebatten/461651>

NOU 2023

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-27/id3013760/?ch=1>

Referanser

- Nilsen, A. C. E., & Skarpenes, O. (2025). *Det samfunnsskapte utenforskapet* (1. utgave. ed.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Aasebø, T. S., Midtsundstad, J. H., & Willbergh, I. (2017). Teaching in the age of accountability: restrained by school culture? *Journal of Curriculum Studies*, 49(3), 273-290. doi:<http://dx.doi.org/10.1080/00220272.2015.1072249>

Aasebø, T. S., & Willbergh, I. (2022). Empowering minority students: a study of cultural references in the teaching content. *Journal of Curriculum Studies*, 54(5), 618-631. doi:10.1080/00220272.2022.2095877

Tanner, D. (2013). Race to the top and leave the children behind. *Journal of Curriculum Studies*, 45(1), 4-15.
Retrieved from <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00220272.2012.754946>